

*Enotjikan
lisälehtiä
Juni Nummelin*

KUSTANTAMO
HELMIVYÖ

Erotiikan lisälehtiä

Juri Nummelin

Erotiikan lisälehtiä

Kirjoituksia kirjallisesta erotiikasta

Kustantamo Helmivyö

Turku 2023

Juri Nummelin: *Erotiikan lisälehtiä*
ISBN 978-952-7469-35-4
Painopaikka: BoD, Norderstedt, Saksa

Sisällysluettelo

7 Lukijalle

I Katsaus menneisyyteen

10 Kirjallisen erotiikan lyhyt historia (julkaistu teoksessa *Erotiikan taitajia*, 2013)

33 Markiisi de Saden probleema (teoksessa *Misan-tropian historia*, 2013)

48 Leopold von Sacher-Masoch: Venus turkiksissa (lyhennettynä teoksessa *Erotica*, 2008)

52 Kioskikustantamisen ja pornografian yhteinen historia (teoksessa *Pulpografia Erotica*, 2020)

98 Homopokkarit (teoksessa *Pulpografia Erotica*, 2020)

101 Olympia Press (teoksessa *Pulpografia Erotica*, 2020)

104 Pornokustantamisen ja rikollisuuden väliset yhteydet (teoksessa *Pulpografia Erotica*, 2020)

107 Länkkäripokkarit ja seksi (Ruudinsavu-lehdessä)

114 Teräsmiehen fetissit (Pulp-lehdessä)

II Raportti: Suomi

121 Seksikirjallisuus Suomessa (teoksessa *Pulpografia Erotica*, 2020)

139 Seksipokkarit Suomessa (teoksessa Pulpografia Erotica, 2020)

151 Sadismi ja masokismi suomalaisessa kirjallisuudessa ennen ja nyttemmin (teoksessa Tuska ja hurmio, 2011)

III Miten kirjoittaa erotiikasta?

187 Miten pornografiaa arvioidaan? (Kritiikin Uutissa)

194 Työväenluokka ja sadomasokismi, osa I (Tiedonantajassa)

197 Sadomasokismi ja työväenluokka, osa II (Tiedonantajassa)

200 Sadomasokismi ja työväenluokka, osa III (Tiedonantajassa)

203 Pornosta on moneen (Kulttuurivihkoissa)

207 Vihaista naishistoriaa (Turun Sanomissa)

210 Nuo mainiot miehet mekoissaan (Turun Sanomissa)

213 Itsetyydytyksen puolesta (Turun Sanomissa)

216 Puuhailuni erotiikan parissa (aiemmin julkaistun)

Lukijalle

Tähän kirjaan olen koonnut joitain irrallisia juttujani erotiikan ja pornografian historiasta ja nykypäivästä. Teoksen ensimmäinen osa alkaa lyhyellä yleisesittelyllä erotiikan kirjallisesta historiasta ja etenee sen jälkeen kohti pienempiä yksiköitä, kuten amerikkalaisen kioskipornon historiaa. Toisessa osassa saadaan katsaus alan historiaan Suomessa, kolmannessa taas on valikoima kirja-arvosteluja ja kolumneja, jotka liittyvät erotiikkaan. Tekstien lähteet on ilmoitettu sisällysluettelossa. Ainoa uusi teksti koskee omia puuhailujani erotiikan parissa.

“Eroottisen kirjallisuuden lyhyt historia” on alun perin ilmestynyt Ville Hännisen ja Vesa Sisätön kanssa tekemässäni teoksessa *Erotiikan taitajia*, jonka Avain julkaisi vuonna 2013. Kirjoitus on tehty yhteistyönä, mutta sain Vileltä ja Vesalta luvan ottaa sen tässä kirjassa omiin nimiini. Samalla selitty uuden teoksen nimi: sen oli tarkoitus olla jatko-osa *Erotiikan taitajiin*, ja sen työnimenä olisi ollut nimenomaan *Erotiikan lisälehtiä*. Suunnitelmissamme oli käsitellä laajemminkin eri ilmiöitä, kuten Kalle Päätalon teoksia, joissa erotiikalla on sangen laaja merkitys. Lisäksi olisimme nostaneet esille joitain kirjailijoita, joita *Erotiikan taitajissa*

ei mainita, kuten Olle Länsbergin. Mutta kuten sanottu, tätä teosta varten ei ole kirjoitettu kuin yksi uusi juttu.

Erotiikan lisälehtiä pohjustaa vuonna 2024 ilmestyvää teostani *Kiiman kutsuhuuto* (työnimi), joka on suomalaisen eroottisen ja pornografisen kirjallisuuden historia.

Turussa elokuussa 2023

Juri Nummelin

I

Katsaus menneisyyteen

Kirjallisen erotiikan lyhyt historia

Maailman vanhimpana säilyneenä kirjana pidetty sumerilainen eepos *Gilgamesh* sisältää muun muassa seuraavat säkeet:

”Shamhat heitti pois alimman vaatteen,
avasi vulvansa ja Enkidu otti hänet.
Shamhat ei pelännyt vaan suuteli häntä,
levitti vaatteensa ja Enkidu makasi hänet.”

Säkeet saattavat olla maailmankirjallisuuden vanhin eroottinen kohtaaminen. Kohtauksessa ilotyttö Shamhat houkuttelee metsämies Enkidua pois eläimiensä luota. Teksti on peräisin kaukaa yli 4 000 vuoden takaa. Jo tätä ennen suullinen kirjallisuus on varmasti tuntenut viettelevät, uskalletut ja roisit tarinat – Gilgamesh-eeposkin on kulkenut aluksi suullisina kertomuksina.

Muinaisen Kreikan ja Rooman kulttuurit suhtautuivat seksiin ja erotiikkaan luonnollisina osina elämää, ja erotiikka esiintyi kaikessa taiteessa muiden aiheiden rinnalla. Eroottisia aiheita löytyy myös antiikin myyteistä, ja myöhemmin kreikkalaiset filosofit pohdiskelivat aisti-iloja ja runoilijat kirjoit-

tivat niistä. Hellenistisen ajan romaaneissa eroottiset aiheet olivat tavallisia: kertomuksien päähenkilöinä olivat yleensä toisiinsa rakastuneet nuori mies ja nainen, jotka seikkailut tempaisevat erilleen. Tällainen on esimerkiksi Kharitonin *Kallirhoe* (kirjoitettu vuosina 50–150 jaa., suom. 1983), ensimmäinen kokonaisena säilynyt rakkausromaani.

Nykyaikana tunnetuin antiikin ajan eroottinen runoilija lienee 600–500-luvuilla eaa. elänyt kreikkalainen runoilija Sapfo, jonka säilyneet runofragmentit kertovat yleismaailmallista tarinaa rakastamisen ja himon vaikeudesta ja onnesta. Runoissa on paljon viittauksia naisten väliseen rakkauteen ja seksiin. Eroottinen teksti on myös Raamatusta löytyvä, antiikin kirjallisuuteen oleellisesti kuuluva *Laulujen laulu* eli *Korkea veisu*, joka on tallennettu 400-luvulla eaa. Runoelma on kristillisessä perinteessä nähty uskovan (tai Israelin) ja Jumalan välisen suhteen kuvauksena, mutta siinä ei kertaakaan mainita itse Jumalaa. Tekstin voi lukea myös puhtaan fyysisen suhteen kuvauksena: “Kun tuulenhengi illalla viriää ja varjot pitenevät, tule silloin, rakkaani, riennä kuin gaselli, tule kuin peura tuoksuville kummuille!”

Rooman kirjallisuus ei paljon poikkea rohkeudessaan kreikkalaisesta. Ainoassa säilyneessä antiikin ajan latinankielisessä romaanissa, Apuleiuksen

Kultaisessa aasissa (noin vuodelta 170, suom. 1957) päähenkilö muuttuu taian vaikutuksesta aasiksi. Hän joutuu muun muassa juhdaksi naiselle, joka haluaa harrastaa seksiä eläimen kanssa. Keisari Augustuksen valtakaudella elänyt runoilija Publius Ovidius Naso osoittaa myös, että Roomassa suhtauduttiin seksiin vapaasti. *Muodonmuutosten* kirjoittajana parhaiten tunnetun Publius Ovidius Nason teos *Rakastamisen taito* eli *Ars amatoria* (1 eaa. – 1 jaa.) on kaunopuheinen opasteos viettelyyn. “Kun olet löytänyt paikat, joiden koskettelemisesta tyttö pitää, älköön häpeä estäkö sinua hyväilemästä niistä. Silloin näet hänen silmiensä leimahtelevan värjyjen ja loistaen, kuten aurinko usein heijastuu juoksevasta vedestä”, Ovidius kirjoittaa.

Myös Kauko-Idässä erotiikka nähtiin luontevana osana elämää. Eroottinen kirjallisuus oli suosittua eritoten Intian, Kiinan ja Japanin korkeakulttuureissa. Intialaisen eroottisen kirjallisuuden parhaiten tunnettu esimerkki on *Kama Sutra*, ensimmäisen vuosituhannen alkupuolelta peräisin oleva rakastamisen taidon opas. Vastaavanlaista kirjallisuutta kirjoitettiin Intiassa runsaasti myös myöhemmin vuosisatoina, kunnes muslimi- ja brittiinvaasiot alkoivat rajoittaa erotiikan julkista esittämistä.

Kiinan eroottisella kirjallisuudella lienee ainakin 2500 vuoden historia. Erityisesti se kukoisti 1500- ja 1600-luvuilla, jolloin syntyivät monet tänäkin päivänä luetut eroottiset klassikot, kuten *Ching Ping Mei* (suom. 1955).

Keskiaika, renessanssi, valistus

Euroopan 1400-luvulla päättynyttä keskiaikaa kuvattiin pitkään ahdistavana ja uskonnollisen ahdasmielisyyden hallitsemana aikakautena. Todellisuudessa keskiajalla vallitsi varsin vapaamielinen eroottinen kulttuuri. Esimerkiksi itsetyydytystä ei paheksuttu, vaan paheksunta on vasta uudemman ajan tuote. Kansankulttuuri oli rehevää ja iloittelevaa ja sai hienoja muotoja trubaduurien esittämässä roolilauluissa, joiden tarinoissa naisilla oli aktiivinen rooli.

Myös keskiajan eroottinen kirjallisuus oli moninaista ja vapaamielistä, mistä esimerkkinä toimikoot 1300-luvulta peräisin olevat Geoffrey Chaucerin *Canterburyn tarinoita* ja Giovanni Boccaccion *Decamerone*. Niiden johdonmukainen perillinen on reilu sata vuotta myöhemmin kirjoittaneen Francois Rabelais'n tuotanto – tämän sankarit Gargantua ja Pantagruel harrastavat seksiä ja ylensyöntiä vapaamielisesti ja innostuneesti. Lisäksi teoksissa

on runsaasti kaksimielisyyksiä, joista osa on suorastaan absurdeja – esimerkiksi kirjassa *Pan-tagruel, dipsodien kuningas* (1532, suom. 1989) on luku, jossa Pariisin ympärille rakennetaan “mirreistä” muuri.

Tavanomaisempaa erotiikkaa edusti 1300-luvulla kirjoitettu *Avioliiton viisitoista iloa* (suom. 1957), jossa kuvaillaan hausvasti ja satiirisesti avioelämän kurjuutta. Teokselle ovat tyypillisiä kertomukset eroottisista huijauksista, joilla naiset saavat itselleen lapsen joutumatta menemään avioliittoon. Myöhäisempi teksti on 1400-luvulla kirjoitettu väljä kertomuskokoelma *Les cent nouvelles nouvelles*, jota ei ole suomeksi käännetty kokonaan. Kummassakin kokoelmassa tehdään pilaa ajan ritariihanteista ja pyritään osoittamaan, että aikakaudella suosittu etäisen rakkauden ihanne on silkka myytti. Teoksen kirjoittajaksi epäiltyä Antoine de La Salea (1386–1461) on pidetty yhtenä nykyaikaisen romanin edelläkävijöistä; Salea on epäilty myös *Avioliiton viisitoista iloa* tekijäksi.

Toisaalta varsinkin myöhäisellä keskiajalla, 1300- ja 1400-luvuilla, seksuaalisuutta saatettiin etenkin Englannissa säädellä hyvinkin tarkkaan ja esimerkiksi seksityöläisten tuli elää kaupunkien muurien ulkopuolella. Chaucerin *Canterburyn tarinoiden* kaltaisten kirjojen on toisinaan nähtykin olevan

kapinointia tiukkoja sääntöjä kohtaan.

Keskiaikaa seurannutta renessanssia eli suurin piirtein aikakautta 1400-luvun puolivälistä 1600-luvun alkuun on usein kuvattu uuden vapaamielisemmän ajan alkuna. Nykyisin historiallisia aika-kausia ei kuitenkaan nähdä tarkkarajaisina, vaan liukuvina ja osittain päällekkäisinä. Katolinen kirkko vainosi eroottisen kirjallisuuden tekijöitä myös renessanssiaikana; tämän sai tuta muun muassa runoilija Pietro Aretino (1492–1556) kirjoitettuaan sonetteja erään taiteilijan eroottisiin kuviin. Paavi tuomitsi ennakolta kuolemaan kaikki, jotka yrittäisivät painaa kuvia. Kuolemantuomion sai renessanssiaikana myös *Venuksen koulu* -kirjan tekijä Michel Millot.

Myöhempi valistuksen aikakausi taas on nähty järjen aikakautena. 1700-luvulla nousivat eurooppalaisessa ajattelussa esille monet uudenlaiset kysymykset: onko jumalaa olemassa, onko hallitsijan yksinvaltius oikeutettua, kuinka vapaa yksilö voi olla?

Valistuksen aikakautta leimaava yksilöllisen vapauden korostaminen näkyy radikaaleimmin ranskalaisen markiisi de Saden pornografisissa teoksissa, joiden henkilöt puhuvat toistuvasti siitä, että ihminen on vapaa tekemään toiselle ihmiselle mitä haluaa, koska tälläkin on vastaava oikeus. Kyse on

Erotiikka ja pornografia ovat kirjallisuuden epäilyttävintä aluskasvillisuutta, jonka historia on kuitenkin yllättävän kiehtova, aina antiikin ajoista alkaen. Modernin pornokirjallisuuden historiaan kuuluvat niin markiisi de Saden misantrooppiset tekstit kuin toisen maailmansodan jälkeiset seksipokkaritkin. Myös Suomessa on kirjoitettu omalla tavallaan kiehtovaa pornokirjallisuutta.

***Erotiikan lisälehtiin* tietokirjailija Juri Nummelin on kerännyt kirjallista erotiikkaa ja pornografiaa käsitteleviä kirjoituksiaan. Mukana on myös aiemmin julkaisematon kirjoitus, jossa Nummelin muistelee omia puuhailujaan eroottisen kirjallisuuden alueella.**

ISBN 978-952-7469-35-4

**KUSTANTAMO
HELMIVYÖ**

Kanneh: JT Lindroos
kuvat: tuntematon tekijä Sacher-
Masochin teokseen Venus turkiksissa

